

בית החורף על בית הקיץ. הרי שאף בית שאינו עשוי אלא לחורף או רק לקיץ קרוי בית, בלשון הפסוק.

אמר ליה: לא מצינו בפסוק זה אלא ש"בית חורף" ו"בית קיץ" **איקרי** [הם נקראים]. אבל "בית" **סתמא**, בלא שם לווי **לא איקרי**.

ושוב **איתיביה אביי** ממה ששינינו במסכת מעשרות [ג ז]:

סוכת החג כהג — רבי יהודה מחייב [כפי שיתבאר מיד]. **והכמים פוטרין**.

ותני עלה בבבלייתא לפרש: רבי יהודה מחייב את הסוכה **בעירוב** חצירות.

שאם היתה הסוכה פתוחה לחצר שפתוחין לתוכה דירות אחרות, אסור לטלטל חפצים בשבת מהסוכה לחצר, אלא אם כן עירב בעל הסוכה עם בני שאר הדירות.

[והיינו, לפי שאסור לטלטל בשבת מן הבתים לחצר המשותפת, אלא אם כן עירבו כל דיירי הבתים את עצמם, להחשיב שהם גרים כולם בדירה אחת, על ידי פת, שמשותפים בה כל בעלי הבתים, ומניחין אותה באחד הבתים.

וסובר רבי יהודה שאף הסוכה חשובה "בית" לענין שאם לא נתערב בעל הסוכה עם דיירי הבתים, נאסרים כולם בטלטול חפצים מביתם לחצר].

וכן חשובה הסוכה בית לענין שתתחייב **במזוזה**.

וגם לענין שיתחייב הטבל **במעשר**.

שאינן פירות שהם טבל מתחייבים בתרומה

ובמעשר עד שיראו את "פני הבית". ואם הכניסן לסוכה באחד מימות חג הסוכות, נקבעו בה הפירות לחיוב מעשר כאילו "ראו פני הבית".

הרי, שסובר רבי יהודה שאף בית שאינו עשוי לדור בו כל השנה חשוב בית.

וכי תימא לתרץ שאינו מחייב אלא **מדרבנן**.

אי אפשר לתרץ כך. כי

בשלמא לענין **עירוב ומזוזה** — שפיר **איכא למימר** שחיובם הוא **מדרבנן**.

אלא מעשר — **מי איכא למימר** שמן התורה פטורים הן, ומכל מקום **מדרבנן** חייב ב-1 לעשר!?

והרי יש לחשוש שיבואו אנשים לידי מכשול, כי יחשבו שהפירות הללו חייבים במעשר מן התורה, ואתי ויבואו **לאפרושי מעשר מן החיוב**, מטבל שחיובו מדאורייתא, **על הפטור**, על פירות שחיוב המעשר שלהם הוא רק מדרבנן.

וכן יבואו לטעות גם להיפך, להפריש מן **הפטור על החיוב!**

אלא, אמר אביי: לא נחלקו רבי יהודה ורבנן בחיוב מזוזה של לשכת פרהדרין שהיא מן התורה **בשבעה ימים** של פרישה.

דכולי עלמא לא פליגי, ואף רבי יהודה מודה **דמחייבא** מדאורייתא, כשם שהוא מחייב סוכת החג במזוזה כהג, משום שהוא דר בה באותן ימים. והוא הדין בלשכת פרהדרין, שהיא חייבת מדאורייתא במזוזה בימים שהכהן הגדול דר בה.

כי פליגי רבי יהודה ורבנן, בחיוב מזוזה בשאר ימות השנה, בדירה שאין גרים בה אלא שבעה ימים.

רבנן סברי מקום שיש בו דירה גזרינן לחייבו במזוזה אף בשאר ימות השנה, מחמת אותם שבעה ימים שהוא דר בה. וגזירה כללית היא. וזהו הטעם שהיתה מזוזה בלשכת פרהדרין כל השנה.

ורבי יהודה סבר, כיון שמצינו כמה לשכות שהיה בהם בית דירה לפרקים, ולא היה בהן מזוזה כל השנה, הרי שמשום אותם ימי דירה בודדים לא גזרינן לחייב כל השנה. ובלשכת פרהדרין היתה גזירה מיוחדת לחייבה במזוזה כל ימות השנה, וכמו שיתבאר לקמן, שראוי להחשיבה, כדי שלא יאמרו על הכהן שבאותם ימי פרישה הוא כ"חבוש בבית האסורין".

אמר ליה רבא: כיצד אתה אומר שמודים חכמים לרבי יהודה שבחג הסוכות עצמו חייבת הסוכה במזוזה?

והא במשנה מפורש שחכמים פוטרינן אפילו באותם שבעה ימים שצריך לשבת בסוכה, שהרי "סוכת החג — בחג" קתני.

ואם כן, איך אפשר לומר שכולי עלמא לא פליגי לחייב לשכת פרהדרין במזוזה מדאורייתא בשבעת ימי הפרישה.

אלא, אמר רבא: בשאר ימות השנה — כולי עלמא לא פליגי דפטורה ממזוזה, בין סוכה ובין לשכת פרהדרין.

וכי פליגי רבי יהודה ורבנן בין לענין לשכה ובין לענין סוכה, באותם שבעה ימים שדר בהן, נחלקו.

ושתי מחלוקות שונות הן.

סוכה — טעמא של המחלוקת הוא לחוד ואינו קשור למחלוקת במזוזה בלישכה..

ולשכה — טעמא לחוד, ואינו ענין למחלוקת בסוכה.

ומפרשינן: המחלוקת בסוכה — טעמא לחוד הוא:

רבי יהודה, המחייב בה מזוזה בימי החג, לטעמיה הוא.

דאמר רבי יהודה במסכת סוכה, לענין הכשר סוכה שגבוהה למעלה מעשרים אמה:

[לדעת חכמים היא פסולה משום שמחיצות כה גבוהות עושות את הסוכה ל"דירת קבע", וסוכה צריכה להיות דירת עראי. ולדעת רבי יהודה, אדרבה] סוכה — "דירת קבע" בעינין! ולכן אין הגובה של יותר מעשרים אמה פוסל אותה, ולפיכך מחשיבים הדירה בסוכה כדירת קבע אף לשאר דינים. ומיחייבא נמי במזוזה, כשהוא דר בה בחג.

ורבנן שפוטריים, גם הם לטעמייהו הוא.

דאמרי רבנן: סוכה — "דירת עראי" בעינין! ודירת עראי אינה נחשבת דירה לענין חיוב מזוזה. ולכן לא מיחייבא במזוזה.

ואילו המחלוקת שנחלקו בלשכה בשבעת ימי הפרישה אף היא טעמא לחוד הוא, ואינו ענין למחלוקתם בסוכה. אלא:

רבנן, המחייבים במזוזה את הלשכה, טעמם הוא, משום דסברי ש"דירה בעל כרחא —

שמה דירה".

האם לימא שבריייתא זו שיטת רבנן היא, ולא שיטת רבי יהודה.

והיינו, דירת האדם בבית בעל כרחו, חשובה היא דירה כדי להתחייב במזווה. ולפיכך, אף על פי שאין הכהן הגדול דר שם מרצונו, אלא מפני שנצטוינו להפרישו באותם שבעת ימים, והוא דר שם בעל כרחו, מכל מקום נחשבת הלשכה בית דירה להתחייב במזווה באותם ימים.

ומסקינן: אפילו תימא תאמר שהבריייתא סוברת כרבי יהודה, אין אלו שתי גזירות.

ורבי יהודה סבר "דירה בעל כרחו — לא שמה דירה", ולכן, אין הלשכה חייבת במזווה מדאורייתא.

אלא, כולה חדא גזירה היא. כיון שמדרכנן מחשיבים את הלשכה כדירה לחיוב מזווה, וממילא אף שער נקנור — שדרכו היו נכנסין הנכנסים ללשכת פרהדרין — חייב במזווה, כדין שער בית החייב במזווה.⁽³⁴⁾

אבל סוכה אינה דירה בעל כרחו, לפי שיוצא ממנה לביתו, אל אשתו ובניו, והולך הנה והנה, כפי רצונו.⁽³³⁾

תנו רבנן: כתוב בתורה "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך".

וכן שאר לשכות שהיו במקדש, שהיה בהם בית דירה, כיון שלא דרו בהן הכהנים מרצונם, אלא לצורך עבודתם, לא נחשבו דירה להתחייב במזווה.

ודרשינן: אחד שערי בתים, ואחד שערי חצירות שנכנסים דרכן לבתים, ואחד שערי מדינות, המוקפות הרים ויערות, ונכנסין למדינה דרך אותן שערים, ואחד שערי עיירות — בכלן יש בהן חובת מצוה למקום, לקבוע בהן מזווה, משום שנאמר "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך".

ורק מדרכנן הוא דתקינו לה ללשכת פרהדרין שיעשו בה מזווה, כדי שלא יאמרו "כהן גדול חבוש בבית האסורין".

והוינן בה: מאן תנא להא דתנו רבנן:

אמר ליה אבוי לרב ספרא: הני אבולי [שערי] דמחוזא, שהיתה עיר שרובה ישראל — מאי טעמא לא עבדו להו רבנן מזווה? והרי נתרבו שערי עיירות לחיוב מזווה.

יא-א כל השערים שהיו שם בעזרה, לא היה להם מזווה, חוץ משער נקנור, משום שלפנים ממנו היתה לשכת פרהדרין. וכל שער שנכנסים דרכו לבית, חייב במזווה.

34. כרחו פטורה משום דהוי דירת עראי. ובסוכה צריך שתהיה נחשבת לדירת קבע, לרבי יהודה.

33. כן פירש בתו"י. ובשפת אמת פירש שסוכה, כיון שיכול לבנותה בכל מקום שחפץ, חשיבה דירה גמורה.

34. בחידושי רבי אריה לייב הקשה: מה היתה

ועיין שם עוד הסבר באופן אחר, שדירה בעל